

Exercitatio juridica inauguralis de mandato

<https://hdl.handle.net/1874/342425>

5.

EXERCITATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
MANDATO.

Q U A M,
PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JOANNIS GEORGII GRAEVII

Politices, Eloquentiae & Historiarum Professo-
ris Ordinarii.

N E C N O N

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaeque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privilegiis
ritè & legitime consequendis,

Eruditorum examini subjicit

JACOBUS SYLMAN, GRONINGANUS.

A. D. *Maji, horis locoque solitis.*

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lbc xc.

Præceptoribus ac Studiorum
meorum promotoribus do-
ctissimis, vigilantissimis.

Parenti meo venerando, filiali
obsequio ac reverentia ad ex-
tremum vitæ halitum profe-
quendo.

Omnibusque amicis meis fide-
lissimis, dilectissimis, sangui-
ne affinitate ac familiaritate
mihi junctis.

*In gratitudinis, animi submissionis & perpetuæ
amicitiæ tesseram se atque primum hunc inge-
nii sui partum, devotâ humilique mente*

Dedicat & Offert

JACOBUS SYLMAN, *Auctor.*

EXERCITATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
MANDATO.

THESIS I.

Uemadmodum contractuum in genere consideratorum ab Imperatore Justiniano commode distributio facta est in duas species, *verorum* sc. contractum & *quasi*, §. 2. *instit. d. obl.* Sic prima species rursus ab eodem Imperatore subdividitur in quatuor species contractuum, quorum quidam fiunt *re*, quidam *verbis*, alii *litteris*, nonnulli *solo consensu*: Eorum autem qui solo consensu fiunt, tanquam postrema contractuum *verorum* species, ultimus nec dignitate minimus est Mandatum, *pr. f. d. obl. ex cons. l. 2. ff. d. obl. & act.* Cujus materia ita statim occupavit animum meum, ut sepositis, quæ de aliis emergebant, cogitationibus, ad hanc me verterim ejusque electionem faciendam esse censuerim, ut indagando ac exponendo ejus naturam utilitatemque ingenium meum exerceam: in cujus exegesi ut ordine procedam præmittam primò Etymologiam vocabuli Mandati, mox ejus definitionem & nonnullas divisiones in personas hunc contractum ineuntes & in modum seu formam contrahendi, deinde executionem & effectum hujus contractus, denique resolutionem seu modos finiendi hunc contractum exponam.

I I.

Non improbandum est eorum institutum qui in vocabulo-
rum

4 EXERCITATIO JURIDICA

rum originem eorumque variam significationem prius quam in rem ipsam inquirunt, secundum *l. 1. ff. de Reb. cred.* id nec in re nobis propofita absonum fore duco, ut in antecessum investigem unde Mandatum dicatur. Plerisque juris interpretibus non insulse illud deductum videtur *quasi manu datum*, siquidem in mandatis dandis accipiendisque, manus sibi invicem dari mos antiquitus erat, quod adhuc in mutuis promissionibus observari videmus quia manus fidei symbolum esse, unde fallere dextram, pro fide fallere dicitur. Differt vero *Mandatum à commendatione*, qua non committitur gestio, proinde nec simpliciter commendantem obligat, etiamsi quid in eum propter commendationem istam collatum fuerit, *fac. l. 12. §. 12. ff. h. t.* unde vulgo dicitur, *verba aut scripta commendationis non inducere obligationem mandati*, *l. 11. §. 2. ff. d. Leg. 3.* nisi commendator literis suis specialiter se ad aliquid obligasset, haud dubie tum teneretur, *l. ult. C. Quod cum eo qui &c.*, *l. 7. C. h. t.* item differt à *consilio & exhortatione*, quæ actione mandati quoque non obligant, *l. 2. §. ult. d. l. 12. §. 12. ff. h. t. l. 20. ff. d. his qui not. inf.* Differt etiam à *iusu*, qui proprie ad eos refertur qui in potestate nostra sunt, ut filii familias & servi, *§. 1. f. Quod cum eo qui in ali &c.* Mandatum vero ad istas personas proprie refertur qui extra potestatem nostram sunt, quibus plerumque res & negotia aliena gerenda mandantur.

III.

Quoniam omnis quæ de aliqua re instituitur disputatio, à definitione proficisci debet ut intelligatur quid sit de quo disputatur, ut docet *Cic. Lib. 1. d. offic.* Igitur ita definitio *Mandatum* quod sit *contractus nominatus*, juris Gentium, bonæ fidei, solo consensu constans, quo aliquid gerendum ab uno committitur & gratis ab altero suscipitur: Quod *Mandatum contractus* est, facile constat ex *§. ult. f. d. obl. iust. pr. f. h. t. & pr. f. de obl. qua ex del. l. 2. §. 3. l. 2. ff. h. t.* ni enim contractus esset, unde tum obligatio mandati daretur, *l. 1. ff. h. t.* nam obligatio illa ex delicto non est, ex contractu igitur ut sit oportet, *d. l. 2. h. t.* Quod sit

fit contractus *nominatus*, evincit *arg. l. 7. §. 1. ff. d. Pact. l. 1. §. 2. ff. d. rer. permu.*, nam & peculiare ac specificum nomen habet, producitque actionem nomini suo convenientem, §. 8. 10. 11. & 13. *f. h. t.* ad differentiam contractuum innominatorum, speciale ejusmodi nomen non habentium, sed tantum civilem obligandi causam, id est, dationem vel factum, *l. 7. §. 2. ff. d. Pact.* unde actionem nomini contractus respondentem non producant, sed vel conditionem, *l. 1. §. 4. ff. d. rer. permu. l. 3. §. 2. ff. d. condit. causa dat. causa non sec.* vel actionem præscriptis verbis, *d. l. 7. §. 2. ff. d. Pact. l. 5. §. 2. ff. d. præsc. verb.*, cum tamen regulariter nominati contractus producant actionem nomini suo convenientem.

I V.

Sequitur jam ut sit *Juris Gentium & bonæ fidei*, nullus nam juris civilis contractus est qui ultro citroque obligatorius est, ut hic contractus, quod postea thesi 15. & 16. videbimus, nec qui bonæ fidei est: Quod vero hic contractus *Juris Gentium* sit, patet ex §. 2. *f. d. f. N. G. & Civ. l. 7. pr. & §. 1. ff. de Pact. l. 1. ff. h. t. junct. l. 1. in fin. d. contr. empt.* Quod autem bonæ fidei sit, docet expresse §. un. *f. d. obl. ex cons. §. 28. f. d. act.*, & hoc verum est ratione formulæ quæ judici dabatur à prætore, alias enim mandatum posset videri stricti juris, quia ejus sine præcise custodiendi sunt. *l. 5 ff. h. t.*

V.

Porro *solo consensu* constare dixi, quia ut substantiam capiat hæc obligatio, sufficit eos qui hunc contractum ineunt, consentire, §. un. *f. d. obl. ex consens.*, nulla enim datione ut in contractibus realibus hic opus est, *pr. & §. seqq. f. d. obl. qua re contr.*, nullaque hic opus est *presentia* ut in stipulatione, §. 1. *f. d. verb. obl. §. 11. f. d. inut. stip.*, nec ulla *scripturâ* ut in literarum obligatione, §. un. *f. d. lit. obl.* adeo ut mandatum recipiens etsi nihil gesserit, ex sola tamen conventionem obligetur,

6 EXERCITATIO JURIDICA

tur, l. 6. §. 1. ff. h. t. Habent quidem etiam cæteræ obligationes quæ *re*, aut *verbis*, aut *litteris* aut *consensu*, contrahuntur, in se consensum utpote qui omnium contractuum communis spiritus est, l. 1. §. 3. ff. d. Pact. sed ad perfectionem suam & obligationis substantiam adhuc requirunt vel rei interventum vel verba vel literas quæ cum consensu concurrant, ut supra ostendi: Obligationes autem ex consensu ideo dicuntur, quia *consensus solo* perficiuntur & constant, nihilque desiderant præter mutam contrahentium voluntatem, d. §. un. ff. d. obl. ex cons. Consensus hic à contrahentibus declaratur vel *expresse* vel etiam *tacite*, l. 6. §. 2. l. 18. l. 53. ff. h. t. consensus *expresse* colligitur ex certis indiciis inter præsentem verbis, inter absentes nuncio aut epistola, §. un. ff. d. obl. ex cons. l. 4. ff. p. Soc. l. 1. §. 1. h. t. l. 2. ff. d. Pact. Tacitus vero consensus fit re vel facto aliquo, tanquam ex claris & perspicuis circumstantiis, veluti qui præsens patitur nomine ejus quid geri, l. 60. d. R. F. E. g. si quis vendidit prædium meum me præsentem nec tamen *expresse* consentiente, si pretium ex ea causa accepero, videbor ipse vendidisse, l. 12 ff. d. evict. ratio est quia patientis mei utilitas hic vertitur, ideoque mandati teneor, ut *not. Goth. ad d. l. 18.* nam alioqui tacens pro consentiente non habetur, l. 8. §. 1. ff. d. Proc. Imo etiam solo nutu de mandato conveniri potest, *arg.* quod fideicommissa nutu relinqui possunt, quamvis non relinquuntur nisi ex voluntate, l. 21. ff. d. leg. 3. Mandatum quoque *in diem* differri vel *sub conditione* contrahi potest, §. 12. ff. h. t. l. 1. §. pen. ff. eod. nec refert quibus verbis mandatum interponatur, sive quis dicat *rogo*, *volo*, *mando* sive quocumque alio modo ex quo mandatum intellegi potest. l. 1. §. 1. ff. h. t.

VI.

Interposito consensu committuntur negotia gerenda id est facta futura, tamen negotii jam gesti rati habitio, mandatum quoque inducit, l. 60. d. R. F. l. 56. d. Judicis, l. fin. C. ad SCrum Macedon. l. 50. pr. ff. h. t. l. ult. ff. rem. rat. dom. habit., cap. 10. d. R. F. in 6. Committi negotium dicitur, cum quis mandat

dat & rogat ut alter negotia sua gerat: Hinc qui mandat sive gerendum offert, *mandans vel mandator dicitur*, l. 10. §. 11. l. 26. 28. 60. ff. b. t. item *negotiorum dominus*, l. 1. ff. d. Proc. etiam fidejussoris nomine mandans sæpe comprehenditur, §. 6. ff. b. t. l. 6. §. 2. ff. eod. Differunt tamen in eo quod mandatur semper ante obligationem, l. 12. §. 14. ff. b. t. & quoque absens recte mandat, l. 1. §. 1. ff. b. t. fidejussor vero sequitur obligationem & accedit ei quæ jam contracta est, quia fidejussoria obligatio est accessio obligationis principalis quæ sine eo consistere nequit, l. 57. ff. d. fidejuss. licet fidejussor ante reum principalem promittere quidem possit, l. 6. §. ult. ff. d. Fidejuss. tamen obligatio ejus non tenet antequam principalis debeat & tam diu in suspenso est, l. 35. ff. de judiciis, nec ante conveniri potest quam reus principalis debeat, d. l. 57. ff. d. Fidejuss. Qui vero manum dat sive gerendum suscipit, dicitur *procurator*, l. 7. 8. 10. 55. ff. b. t. seu *mandatarius*, à quo potissimum hic contractus deducitur: postquam enim recepit, susceptum negotium implere cogitur, quia non suscipere cuilibet liberum est, susceptum vero consumandum aut primum renunciandum est, §. 11. ff. b. t. l. 22. §. 11. ff. eod.

V I I.

Et quidem hæc susceptio debet fieri *gratis*; mandat enim nisi gratuitum sit, inquit Imperat. in aliam formam contractus cadit, §. 13. ff. b. t. nam hoc conventionis genus originem ex officio atque amicitia traxit, quibus contraria est *merces*, l. 1. §. 4. & l. 36. §. 1. ff. b. t. Si enim merces certa consistens in pecunia numerata intervenit, incipit locatio & conductio esse, d. §. 13. & l. 1. §. 4. ff. eod. sc. si factum sit quod locari solet, quale est quod mercede facto proportionata æstimari solet, qualia sunt omnia opera mechanica, ut fossam fodere, insulam ædificare &c. nam si factum locabile non sit, unde nil commodi pecuniarii ad alterum redit, aut si merces quidem sed incerta promissa sit, tum in contractum innominatum incidit, l. 5. §. 2. & l. 22. ff. d. præscr. verb. operas vero liberales pretio nummario æsti-

8 EXERCITATIO JURIDICA

æstimari indignum est, *l. 1. ff. d. extr. cognit.* Honorarium tamen sive animi grati à mandante erga mandatarium facta remuneratione, contractui huic accedere potest, eumque non vitiat, sed nilominus mandatum esse dicitur, *l. 6. ff. b. t.* proque eo promisso mandatarius jure experiri nequit, nisi ei certum promissum sit, quod vel conditione certi, *pr. f. d. v. o.* vel extra ordinem apud prætorem vel præsidem provinciæ petere potest ex rescripto Impp. in *l. 1. in fin. C. b. t.* & *l. 7. ff. eod.* quam sententiam amplectitur quoque *Consultissimus & celeberrimus Dominus West. Bertlingius F. U. D. & in Lyceo Groningano-Omlandico Antecessor eminentissimus, pro tempore Rector Magnif. olim præceptor meus ac de studiis meis meritissimus, Assert. jurid. Dodec. 22. th. 8.* Salarium vero incertæ pollicitationis ne quidem extra ordinem peti posse constat *l. 56. §. pen. ff. b. t. l. 17. C. eod.* ut si dixerit mandator. *Non experieris me ingratum*, incertitudo enim ista promissionem vitiat, nam qui tantum *gratum se fore* promisit, rem minimam præstare vel tantum oretenus gratus esse potest, nec *obst. l. 1. §. 10. ff. d. extr. cog. l. 1. C. b. t.* ubi certum salarium cautum vel promissum est: nec *pr. f. locat. l. 22. ff. d. præscr. verb.* quia in istis locis est pollicitatio certa per relationem. Speciale vero est in re quæ aliquam dignitatem aut favorem habet, veluti ob studia liberalia, quorum causa sive quid sive nihil promissum sit, extra ordinem de eo cognosci ac salarium peti potest, *l. 4. ff. d. extr. cog. l. 38. §. 1. ff. locat. l. 1. in fin. ff. si mens. fals. mod.*, nisi forte advocati sint aut procuratores ad lites qui operam gratis præstare soliti sunt, quod olim obtinuisse colligitur ex *l. 15. C. d. Proc. ibique Goth. ad lit. c.*

V I I I.

Post singulas definitionis partes explicatas & ex jure demonstratas, videamus porro hujus contractus objectum seu materiam & quid sit quod gerendum committi potest. Sunt utique res seu facta honesta & licita, nam contra bonos mores quemadmodum nulla obligatio est, *l. 7. §. 3. ff. d. pact. l. 57. ff.*

pro

pro Soc. l. 23. l. 26. l. 27. ff. d. V. O. l. 6. §. 3. ff. h. t. ita nec mandatum tale contrahi potest, §. 7. *f. h. t.* adeo ut nulla inde actio inter contrahentes oriatur, ne quidem etsi pœna ejus facti nomine a mandario promissa sit, nam quod turpi ex causa promissum est, non valet §. 23. *f. d. inu. stip.* nec mandatarius propter turpitudinem mandati consummati, forte ob illationem injuriæ, pœnam quam præstitit, neque impensas in quas propter vulnus condemnatus est, judicio mandati consequi potest, quia proprii delicti pœnam præstitit, imputet enim sibi se id suscepisse quod non debuerat, *l. 22. §. 6. ff. h. t.* vel cui ex turpi mandato nocitum est, ei in mandantem actio est, cum per alium agens, per se agere videtur, ac damnum dat qui jubet dare, *l. 169. D. R. I.* Uterque enim & is qui turpe mandatum dedit & qui id exsecutus est, obligatur ex delicto illis quibus nocitum est, nec mandantem excusat quod mandatarius facinus perpetravit, neque mandatarium, quod ab alio ipsi mandatum est, §. *pen. I. D. injur. l. 11. §. 3. ff. eod. l. 5. C. de Accus.* nec minus severe puniendus qui mandavit quam qui facinus per petravit. *l. 15. §. 1. ff. ad l. Corn. d. Sicar. l. 7. §. ult. ff. d. Jurisd. l. 7. §. 1. ff. d. eo per quem fact. &c.* quod & probari potest ex Sacris literis. *2 Sam. 13. v. 28. & 1 Reg. 21 v. 10.* Et hoc adeo verum est ut nec mandatarius potestati mandantis subjectus excusetur à pœna si mandato domini deliquit in atrocioribus, in quibus domini dicto audiens esse non tenetur *l. 11. §. 7. ff. quod vi aut clam. l. 20. d. Obl. & act. l. 157. d. R. I.* non utique in minus atrocioribus, *l. 37. ad l. Aquil. l. 157. & 169. d. R. I.* quæ sc. non habent atrocitatem facinoris vel sceleris, in quibus factis servis ignoscitur si dominis suis obtemperaverint.

I X.

Flagitioso mandato simile est illud quod inhonestum est, nec ex eo ulla mandati actio oritur, *l. 6. §. 3. ff. h. t.* veluti si adolescens luxuroisus mandet alicui ut pro meretrice fidejubeat, & ille sciens mandatum susceperit, non habebit mandati actio-

B

nem

nem non magis quam si mandatum suscepisset à tali ut meretrici pecuniam crederet, quia simile est ac si perdituro sciens credidisset, *l. 12. §. 11. ff. h. t. l. 8. pro empr.* Quæstio jam est an mandans qui limitatum delictum demandavit, cum mandatarius præscriptum modum excessit, homicidii an vulneris pæna teneatur, veluti si vulnerari tantum mandaverit, & mandatarius occiderit: Quidam dicunt eum à pæna homicidii non excusandum, quia sufficit quod causam mortis præbuerit mandando vulnerari, *cap. fin. d. homic. in 6.* nec ei prodesse limitationem adjectam tanquam mandato contrariam, non magis quam protestatio facta contraria, licet enim mandans animum cædis faciendæ non habeat, verum tamen est eum qui versatur in facto illicito, de toto eventu ejus facti teneri, quem exinde sequi posse cogitare debuit, *l. 38. §. 5. l. 16. §. 8. ff. d. Pan.* ita & mandans cogitare poterat, ex vulnere mortem sequi posse nec vulnera dari ad mensuram: Verum aliis distinctio placet, utrum mandatarius excessum datâ operâ commiserit, an per imprudentiam: casu priori mandantem de vulnere tantum teneri dicunt, eo quod mandarius non deliquit per causam mandati sed per excessum ex proprio dolo: at posteriori casu mandatum vere esse in causa cædis admittæ, *arg. l. 15. ff. ad l. corn. d. sic.* quia eventum mandans spectare debuerat, ut sup. ostendi. Præter facta flagitiosa & inhonesta, à mandato quoque excipiuntur actus legitimi, id est qui per solennes legis actiones coram iudice, cui id specialiter lege indultum est, expediendi, *arg. l. 2. & 3. d. off. procons.* qualis est *Aditio hereditatis*, *l. 20. ff. d. acquir. hered.* item *Emancipatio*, *§. 11. f. d. hered. quæ ab int. def. Adoptio*, *l. 24. & seq. ff. d. Adopt. Acceptilatio*, *l. 13. §. pen. d. Accept. Tutoris datio*, *l. 6. §. 1. ff. d. Tut. §. 1. l. d. Atil. tut.* Ratio est quia isti actus per alium expediri non possunt.

Antequam ad modos contrahendi transeam, prius videre placet personas huic contractui in eundo idoneas, quales sunt omnes illi,

illi, qui contrahendo sese obligere & procurare valent, nec specialiter ab hoc contractu excluduntur, *arg. l. 43. pr. & §. 1. ff. d. Proc.* A mandato tamen committendo arcetur *furius* quia non consentire nec ullum negotium recte gerere potest, nam non intelligit quod agit, §. 8. *f. d. inut. stip. l. 5. D. R. f.* nec *pupillus* absque tutoris auctoritate; *minor* tamen procurator esse potest, non solum ad negotia extrajudicialia *l. 1. §. 4. d. Exerc. act. l. 7. §. ult. l. 8. d. instit. act.* sed etiam ad lites, modo major 17. annis sit, *arg. §. 5. 1. qui & quib. ex caus. manumitt. non lic. junct. l. 23. d. minor.* (licet secus sit de jure *Can. cap. 5. d. Proc. in 6.*) tamen defensor in iis causis ex quibus possit restitui in integrum, idoneus non est, *l. 51. ff. d. Proc. l. 12. C. eod.* Nec *mulier* in causa aliena, ne intercedere videatur contra mentem *S. Cti Vellejani*, *l. 7. ad S. Ctu vell. l. 7. §. 1. d. instit. act.*, tamen recte mulieri mandatur, modo mandatum tale sit quod personæ mulieris conveniat, id est, non contineat virile aliquod officium a quo mulieres removentur, *l. 18. C. d. Proc. l. 2. d. R. f.* excepto casu speciali in *l. 41. ff. d. Proc.* De *deportato* jam quæritur an ille etiam mandare possit? quod à nonnullis negatur ob hanc rationem quod nil proprii habere potest cum omnia quæcunque acquirit fisco cedant. *l. 2. C. d. bon. proscript.* contraria vero sententia amplectenda videtur, si huic legi 2. jungatur *l. 15. ff. d. interd. & releg. l. 17. §. 1. ff. d. Pen.* ex quibus patet deportatum ea tantum qui juris Civ. non tamen qui juris gentium sunt, amittere, & quæ postea sibi acquirit, post mortem demum fisco cedere, *dd. ll.*

X I.

Quemadmodum mandatum non suscipere cuilibet liberum est, §. 11. *I. h. t.* ita susceptum negotium mandatarius rursus alii mandare & subdelegare potest, *l. 3. §. 3. ff. h. t. l. 13. C. d. contr. stip. l. 5. §. 3. d. administ. & peric. tut. l. 12. C. qui dare tut. vel curat. poss.* modo nihil mandantis interfit. *l. 8. §. 1. ff. h. t.* aut nisi diserte prohibitum sit, *l. 1. §. 5. vers. quod tamen d. Exerc. act.* Ratio licitæ substitutionis habetur in *d. l. 13. C. d.*

contr. stip. Ut & procurator ad litem, post contestationem litis, cum ejus dominus est factus, substituendi potestatem habet, l. 8. §. 3. ff. d. Proc. l. 8. l. 11. inf. C. eod. Cap. 1. vers. licet d. Proc. in 6. Non movet juris reg. in contrarium, quod quoties electa est singularis personæ fides & industria, per aliam personam id expediri nequeat; nam ea reg. post const. justin. in l. 13. C. d. cont. stip. non usque quaque observatur, siquidem possibile est, factum alii impositum ab alio impleri posse, nam quod quis per alium facit dum ei mandat ut faciat, id ipse fecisse videtur, l. 5. §. 3. ff. de admin. tut.

X I I.

Ratione objecti dividitur mandatum quod sit vel generale, universa alicujus negotia & pro conditione negotiorum vel judicialia vel extrajudicialia complectens, l. 6. §. 6. ff. h. t. vel speciale, quo quædam aut certum aliquod negotium gerendum committitur, l. 3. §. 1. l. 37. ff. h. t. l. 31. §. 5. ff. d. Furt. Illud generale rursus subdividi a DD. solet in generale simplex seu cum libera sc. administrandi potestate, l. 60. §. fin. h. t. l. 4. §. 4. d. A. R. D., l. 58. d. Proc. §. 42. l. d. R. D. l. 7. §. 1. in f. d. Pecul. l. 10. C. quod cum eo qui in al. pot. aut sine libera, seu cum restricta (forte conservationem tantum aut administrationem respiciente) gerendi potestate, l. 63. ff. d. Proc. l. 1. §. 1. d. offic. proc. Cas. Cap. 4. d. Proc. in 6. Quanquam in tali subdivisione parum situm est nam cui omnium bonorum administratio permessa est, illa utique satis libera est, nec quo ad effecta multum differunt ut communiter DD. ostendunt. Alia etiam proponitur subdivisio quinque partita sumta à fine, sc. quod mandatum contrahitur vel mandantis tantum causa, ut si mandem alicui ut mihi fundum emat, §. 1. l. h. t. l. 2. §. 1. ff. eod. vel mandantis & mandatarii gratia, ut si mandem alicui ut procuratori meo pecuniam sub usuris credat, §. 2. l. h. t. l. 2. §. 4. ff. h. t. alia exempla videre licet in l. 22. §. 2. l. 45. §. pen. & ult. eod. jung. l. 38. §. 20. & 22. ff. d. V. O. §. 19. l. d. inut. stip. vel sit extranei tantum causa, si mandem

dem alicui ut Titii negotia gerat, §. 3. *I. b. t. l. 2. §. 2. ff. cod.* verum dicat aliquis tale mandatum nullius momenti esse, quia mea non interest Titii negotia geri, §. 18. *I. d. inut. stip. l. 38. §. 17. ff. d. V. O.* & explorati juris esse nemini actionem competere nisi ei cuius interest, *l. 32. ff. locat. cond.* Quod etiam Ulp. in causa mandati nominatim expressit, *l. 8. §. 6. l. 6. §. 4. ff. b. t.* Ad quæ responderi potest, mandatum Titii tantum gratia intervenire videri, quatenus Titius ut Titius & negotia ipsius qua aliena considerantur, & eatenus mea ut mandantis nil quoque interesse nec mandati actionem mihi dari posse, *d. l. 8. §. 6.* verum non requiritur ut statim & ab initio mandantis intersit quo tempore mandatum interponitur, at sufficit ex postfacto mandantis incipere interesse, v. g. qui Titii negotia mandatu meo gessit quidem sed non ut oportet, inde ego quippe cuius propter mandatum gessit, teneor domino rei gestæ actione negotiorum gestorum, *l. 21. §. fin. l. 28. ff. d. negot. gest.* mihi que mandanti tum merito objicitur regula juris quæ docet *in culpa esse eum qui se miscet rebus ad se non pertinentibus*, *l. 36. d. R. I.* jam utique mea interest ut mandatarium ob male gesta conveniam actione mandati, *d. l. 6. §. 4. & l. 8. §. 6. ff. b. t.*

X I I I.

Contrahitur quoque Mandatum *ad utilitatem mandantis & alieni*, ut si mandem alicui, ut negotia mihi cum Titio communia gerat, §. 4. *I. b. t. l. 2. §. 3. ff. cod.* vel *ad commodum mandatarii & alieni*, v. c. mandem alicui ut sub usuris pecuniam Titio credat; Mandatarii enim hic interest propter quæstum usurarum, Titii vero propter usum pecuniæ, §. 5. *I. b. t. l. 2. §. 5. ff. cod.* Hæc species in eandem quæstionem incidere potest, quam habet species tertia, præcedenti th. proposita, ex *d. §. 3.* ubi dubitationem quantum potui, sustuli. Verum *soliis mandatarii gratia* mandatum contrahi nequit, nam forma tantum externa tale videtur & potius consilium quam mandatum est, nec proinde obligatorium, etiam si non expediat ei cui manda-

tum est, cum liberum cuique sit apud se explorare an sibi tale consilium expediat nec ne, *pr. & §. 6. I. b. t. l. 2. §. fin. l. 48. §. fin. ff. eod. l. 2. d. Proxen.* Excipitur primo si dolus arguatur, quem ne consilii quidem prætextu quisquam impune fert, *§. 6. I. b. t. l. 2. §. ult. ff. eod. l. 8. l. 23. & l. 31. ff. d. Dol. mal. l. 47. d. R. I. Secundo* si quis non simpliciter rem alteri commendarit, *l. 12. §. 13. ff. b. t.* sed specialiter persuaserit ac induxerit, nominando V. C. certam personam cui mandatarius fæneraret, quamvis ipsius cui mandat commodum principaliter intendat, is enim facturum non fuisset, nisi mandatu isto tam singulariter inductus fuisset, *d. §. 6. in fin. I. b. t. l. 6. §. 5. ff. eod.* vel tertio si mandans periculum in se suscepit, *l. 32 ff. b. t.* Denique his speciebus sexta mandati species addenda est, cum quis mandat *sua, mandantis & aliena causa*, ut si tutor contutori suo mandat ut servum necessarium pupillo emat, *l. 8. §. 4. ff. b. t.*

XIV.

Viso mandati objecto seu materia & forma, sequitur ut videamus ejus executionem & effectum qui consistit in obligatione & actione: executio enim requirit ut diligenter fines mandati custodiantur non vero egrediantur, & ut à mandatario ad præscriptum agatur, ne aliud quid fecisse videatur quam quod ei mandatum est, *l. 5. pr. b. t.* alioqui tanquam non impleto mandato, repetitionem impensarum contrario iudicio non habebit, sed tantum quatenus intra mandati fines se continuit, *§. 8. f. b. t. l. 4. ff. eod.* quamvis ipse directo iudicio mandati teneatur, *l. 41. ff. eod.* Et nil refert utrum excessus mandati fiat in re, sc. unam pro altera emendo, *l. 5. §. 2. ff. b. t.* sive in quantitate, eam augendo vel minuendo, *d. l. 5. §. 3. eod.* sive in qualitate obligandi, ut si alicui mandavero ut pro me in diem fidejuberet, ille vero pure fidejusserit & solverit, sed quoniam mandati fines egressus est, illi mecum mandati actio non erit, *l. 22. ff. b. t.* Sive quocunque alio modo mandati fines egressus sit quo causa mandantis deterior fiat, quod fieri non

non debet, *l. 3. pr. l. 5. §. ult. ff. h. t.* Hinc jam quæritur si mandatarius certam mandati formam præscriptam non servaverit, an & quatenus ei actio mandati competat? V. C. mandatarius mihi emit fundum majori pretio quam ipsi mandaveram: Et Sabino ac Cassio placebat, ut ne quidem ad summam mandato comprehensam ei actio daretur, quasi plane aliud quam quod rogatus erat, fecerit, licet paratus sit id quod excedit remittere, *l. 3. §. ult. ff. h. t.* Verum Nerva & Proculus quorum sententia prævaluit, rectius ac benignius existimabant, ad summam concurrentem, mandatario actionem mandati non esse denegandam, *d. §. 8. ff. h. t. & l. 4. eod.* quia nil iniqui habet, ut ego teneam fundum recipere eo pretio quo eum mihi entum volui, licet mandatarius eum pluris emerit, qui reliquo remisso mihi gratificatur. Porro quæritur an non etiam ratione excessus, actio non quidem mandati sed saltem utilis negotiorum gestorum mandatario danda sit? Quod à nonnullis affirmatur, inter quos *Perez. ad tit. Cod. Mand. num. 14. & Bronch. i. Miscell. 66. Myns. aliique*, hac nitentes ratione quod res quam mandatarius pluris emerit, forte tanti quoque valeat, & sic utiliter negotium domini licet absque mandato gesserit, *l. 2. & l. 45. ff. d. Negot. gest.* Verum illi repelluntur ex *l. 31. §. 4. d. tit. l. 37. §. 1. ff. d. Pecul.* & apte ex *l. 40. ff. h. t. & arg. l. ult. C. d. Neg. gest.* Quod enim specialiter præscriptum est, meritò expressæ prohibitionis loco habendum est, si contra quam mandatum est, fiat: Idque est quod generaliter Paulus definit, *diligenter mandati fines custodiendos esse*, eos enim quatenus excessit, aliud quid fecisse videtur, *l. 5. in pr. ff. h. t.* nam voluntas mandantis, modum & finem erogationi imponit, *d. l. 31. §. 4. d. Negot. gest.* Alioqui si mandatorem, ultra id quod à mandatario impendi voluit, obligari dicimus, manifeste ei injuria fieret, & aperiretur fenestra improbis hominibus callide excedendi fines mandati. Si tamen res quæ pluris emta est, revera pluris valeat, tum non tenetur mandatarius eam aliter mandanti præstare, quam si paratus sit totum pretium quod pro ea erogavit; refundere, *arg. l. 3. in fin. l. 5. l. 27. §. 2. ff. h. t.* quia naturalis æquitas non fert ut quis ex alieno locupletior fiat, *l. 14. d.*

Condit. indeb. l. 1. §. 1. d. Dol. mal. & met. exc. Non prætereundum est, eum qui minoris rem emit vel pluris vendidit, non excedere fines mandati, nec qui æquipollens mandatum implet non habendum esse pro excedente, sed media ad id idonea pro usu negotii eligere posse, *l. ult. §. ult. ff. h. t.* nam in hoc bonæfidei contractu, tacite mandata videntur sine quibus mandatum produci ad exitum non potest, *l. 56 l. 62. ff. d. Proc. arg. l. 2. ff. d. Jurisd. l. 20. §. 1. d. S. P. U. l. 3. §. ult. d. S. P. R. l. 11. ff. commun. præd. & c.*

X V.

Ex hoc contractu oritur jam duplex actio sc. *directa & contraria*, ubi considerandum cui denter, contra quem & ad quid. Actio igitur mandati *directa*, est personalis quæ datur mandanti cujus interest, *l. 8. §. 6. h. t.* ejusque heredi, quia civilis est & rei persecutoria, *§. 17. f. d. Act. §. 1. f. d. Perpet. & temp. act.* item bonæfidei, *§. 28. f. d. Act.* interdum famosa, *l. 1. l. 6. §. 5. ff. d. his qui not. inf. l. 21. C. h. t.* si sc. propter dolum quis condemnatus sit, *arg. d. l. 6. §. fin.* Porro datur contra mandatarium & ejus heredes, *l. 12. l. 49. d. O. & A.* & si plures sint, contra singulos in solidum, *l. 60. §. 2. ff. h. t.* verum hodie exceptionem divisionis habent, ut *not. Groenew. ad d. l. 60. §. 2.* at si unus tantum gesserit, reliquis beneficium ordinis ex æquitate conceditur ut administrator prius excutiat, *l. ult. C. d. divid. tutel.* Datur hæc actio ad id ut mandatarius exsequatur mandatum juxta præscriptum modum, vel si eo modo non impleatur, ad præstandum id quod mandantis interest, *l. 5. §. 1. l. 6. §. 1. l. 8. §. 6. l. 27. §. 2. l. 41. ff. h. t. l. 16. C. cod. junct. l. 13. §. ult. d. Re jud. l. 22. §. 11. ff. h. t. & §. 11. f. cod.* Item ut restituat quod penes eum ex administratione residet, *l. 10. §. 2. l. 20. h. t.* licet contra mandantis voluntatem *d. l. 10. §. 3. & 8. l. 20. cod.* Et actiones cedat quas occasione mandati acquisivit, *l. 8. §. 5. & ult. l. 43. 45. pr. & §. 5. h. t. l. 49. §. fin. d. A. vel A. P.* Ut & ad usuras *ob moram* in restituendis nummis quos ex distractione rerum mandantis sibi comparavit, *l. 32. §. 2. ff. d. Usur.*

d. Usur. & ob culpam, v. c. si contra mandantis consuetudinem pecuniam ejus scœnori, cum potuisset, non exposuerit, *l. 13. §. 1. eod.* Præterea in exsequendo mandato, bonamfidem præstare tenetur, *l. 10. pr. l. 59. §. 1. h. t.* quæ in hoc contractu quo res alienæ administrantur, in eo consistit, ut non tantum de dolo teneatur, *l. 44. h. t.* sed & de omni culpa, etiam levissima ob non adhibitam diligentiam exactissimam, de qua fidem dare amico videtur, suscipiens ejus negotia curanda, nam nemo fere mandat nisi amico, nec quisque credit nisi ei quem putat fidelem, *l. 13. & 21. C. h. t.* ubi diserte Imp. Constantinus ait, *quod aliena negotia exacto officio geruntur, nec quicquam in eorum administratione neglectum ac declinatum culpâ vacuum est.* Quo pertinent etiam loca præclara ex *Cic. pro Rosc. à Perez. in C. h. t. num. 9. & à D. Hubero in prælect. ad J. h. t. num. 7. notata.* Ab hac tamen præstatione excipitur à *Lamierb. ad h. t. & Siruv. Exerc. 22. th. 10. h. t.* si negotium tale sit quod industriam non requirit, adeo ut in eo negotio non nisi dolo aut dissolutâ negligentia fides violetur vel mandatum negligatur: puta si fidejussor conventus, sciens prætermisit exceptionem doli vel non numeratæ pecuniæ, si enim ignoravit, nihil est quod ei imputetur, *l. 29. §. 4. h. t.* item si quis omisit emere rem quam facile potuit, *l. 8. §. ult. eod. ibique Gothof. ad lit. G.* De casu vero fortuito mandatarius teneri non placet, nisi ipsius culpa casum præcessit aut ad illum se obligavit, *dd. ll. 13. & 21. C. h. t.* ubi exclusio casus fortuiti, levissimæ culpæ inclusionem fatis inducit.

X V I.

Actio mandati *contraria* competit mandatario ejusque heredibus, *l. 12. §. 7. & 9. l. 14 ff. h. t.* vel si filiusfamilias mandatarius fuit, ejus patri, at non nisi contemplatione filii sui adhuc in potestate constituti mandatum perfecit, ut ejus fidem impleret, *d. l. 12. §. 5. eod.* secus enim obtinet si pater id egerit mandantis intuitu, vel filii quidem sed post emancipationem, quibus casibus patri negotiorum gestorum actionem dari constat,

stat, ex *d. l. 12. §. 6. h. t. l. 46. ff. d. negot. gest.* Competit sc. hæc actio contra mandatorem ejusque heredes, *l. 58. pr. b. t.* ad id ut mandans durante administratione necessaria subministret, *l. 12. §. ult. h. t.*, eaque finitâ agnoscat & ratum habeat quod suo nomine gestum est, & ad consequendam indemnitatem ratione mandati, *l. 15. & 20. ff. b. t.* id est ut mandans vel ejus heredes restituant sumptus & impensas mandati exsequendi gratia factas, non tantum necessarias sed & utiles, licet tales esse desierint, vel inde non extiterit sperata utilitas, *l. 1. l. 4. C. h. t. arg. l. 10. §. 1. ff. d. negot. gest.* nam eventum præstare mandatarius non debet, sed sufficit si diligentiam adhibuerit quam debuit; licet mandans minus forte impensarum fecisset si ipse negotium gessisset, *l. 27. §. 4. b. t.* Tenetur præterea mandans ut damnum resarciat, quod mandatarius in rebus propriis occasione mandati passus est, modo id non casu sed aliqua mandantis culpâ contigerit, *l. 26. §. 6. ff. b. t.* exemplum culpæ *vid. l. 61. §. 5. ff. d. Furt.* quæ si jungatur cum *l. 26. §. 7. h. t.* patebit mandantem, si servum in genere tantum sine certæ personæ designatione emi mandasset, ad reparationem furti facti à servo suo nomine emto, mandatario non teneri, sed servum noxæ dedendo defungi posse: Secus tamen est contra *d. l. 26. §. 6.* in judicio societatis etiam particulari, ubi propter communionem lucri atque damni, talia invicem imputari solent, *l. 52. §. 4. ff. pro Soc.* Mandatarium actione sua mandati contraria non ulterius quatenus mandati fines servavit, *§. 8. f. h. t.* nec ullo remedio quatenus exorbitavit, expriri posse, ex ante dictis *th. 13. sup. colligi potest.* Obligatus præterea est mandans ad usurarum præstationem præter impendiorum refusionem, & quidem earum quæ post moram currunt, vel etiam ante, si pecuniam quam mandatarius impendit, vel ab alio sub usuris sumsit, vel ab eo qui eam ipsi sub usuris debebat exegit, *l. 1. 18. & 20. in fin. C. h. t. l. 20. §. pen. ff. d. negot. gest.*

XVII.

Quoniam mandatarius communiter actionem suam non instituit

tuit nisi finito negotio, acturus enim a sua parte prius satisfacere debet, *arg. l. 13. §. 8. ff. d. act. emr.*, quanquam fidejussori quatuor casibus permittatur ante solutionem experiri, quos videre licet apud *Perez. in Cod. h. t. num. 22.* Ideoque placet mihi in parte divisionis quæ adhuc ex reliquis supra expositis restat, ostendere qua ratione & quot modis negotium hoc evanescat aut finiatur; qui considerari possunt vel quatenus huic negotio Mandati finiendo proprii, vel quatenus communes sunt, ad omnes obligationes pertinentes, de quibus *tit. ult. §. l. 2.* Modos quibus proprio jure mandatum solvitur, recensabo tres, 1. à parte mandantis tantum, 2. à parte mandantis & mandatarii, 3. à parte mandatarii tantum, quos jam paucis subjungam.

X V I I I.

Solvitur mandatum à parte mandantis tantum. *Revocatione* seu voluntatis mutatione, non tantum expressa sed interdum quoque tacitâ, ut in specie *l. pen. ff. d. Reb. cred. & arg. §. 10. inf. §. h. t. & l. 18. ff. d. Solut.* quia mandatum utpote contractus gratuitus plerumque mandantis causa fiat, *l. 12. §. 16. l. 15. h. t. & quisque suo favori renuntiare possit, l. pen. C. d. Pact.* atque opera & officio sibi oblato non uti, aut quod sua causa susceptum est, repudiare, dummodo revocatio ista *re ad huc integra* fiat, *§. 9. §. h. t.* id est si mandatarii nondum cæperit interesse mandatum retractari: ejus vero interest cum jam pervenit ad aliquem mandati actum & se præparavit ad mandatum exsequendum, impensis nonnullis factis, suisque negotiis omissis, *arg. l. 32. ff. h. t.* Re enim non amplius integra, nemo potest renuntiare semel contractæ obligationi, adversario non consentiente, *l. 5. C. d. O. & A.* nec mutare consilium suum in alterius injuriam, *l. 75. d. R. §.* & quam primum mandatarii interesse cæpit, postea revocans, actione mandati ex antegesto, id est gesto antequam mandatarius sciret mandantem revocasse, mandatario tenetur ut consequatur quod ei propter mandatum abest, ne damno afficiatur, *l. 15. & 26. ff. h. t.*

XIX.

A parte utriusque solvitur *mandatum morte vel naturali vel civili, sed quia homini cuique cursus unus vita ab opifice datus est, cujus finis omnino mors est, l. ult. C. d. Episc. & Cler. à morte naturali tanquam principali incipiam. Mandatum igitur morte solvitur, l. 26. 27. p. & §. 3. l. 37. & seq. ff. h. t. l. 15. C. eod. tam mandantis quam mandatarii, §. 10. l. b. t. i. morte mandantis integro adhuc mandato, d. §. 10. mortuus enim velle desinit, neque eadem voluntas censetur in herede mandatoris, quia mandati natura tacite continetur ut neutrius egediat personam, & præstatio officii in mandato, vel ratione ejus cui præstatur, vel ejus qui præstat, tota personalis est, l. 57. ff. h. t. l. 6. d. Curat. fur. dat. Cap. ult. extr. d. Offic. deleg. Verum utilitatis causa id est ex æquo & bono receptum est, ut, si quis exsecutus fuerit mandatum, ignoratâ probabiliter morte mandantis, ei actio mandati detur adversus heredes mandantis, ne mandatarius ex officio suo damnum sentiat, §. 10. l. b. t. l. 26. 58. ff. eod. quippe in hoc judicio de bonafide agitur, cui non congruit de apicibus juris disputare, ut eleganter Ulp. ait in l. 29. §. 4. ff. h. t. Similiter si ab ignorante extinctum esse mandatum, solutio facta sit, sustinetur hoc ex æquitate contra rationem stricti juris, eique mandati actio datur, l. 11. inf. Depos. l. pen. d. Reb. cred. l. 18. 34. §. 3. l. 31. ff. d. Solut. Vel nisi mandatum alicui sit ut hæredibus mandatoris post mortem ejus fundum emat, vel ei monumentum exstruat, l. 14. §. 2. Relig. vel quid aliud faciat quod post mortem mandantis demum incipit, & tum mandati actio heredi & in heredem mandantis competit, l. 2. §. ult. l. 15. ff. h. t. idem ab Ulp. in dote benigne receptum esse dicitur ob favorem dotium, l. 9. §. 1. ff. d. jure dot. Ejusmodi exceptiones plures cui videre placet, ubi sc. heres mandatoris utiliter conveniri potest, evolvat l. 1. C. d. O. & A. l. 33. ff. d. A. vel A. P. l. 17. §. 2. 3. ff. d. inst. act. & l. 49. §. 1. ff. d. Judicis.*

X X.

2. *Morte mandatarii etiam re adhuc integra*, d. §. 10. *I. h. r.* l. 57. ff. eod. quia in hoc negotio electa est certa hominis fides atque industria, quæ non eadem est in hærede mandatarii, quia tales qualitates & virtutes jure hereditario non acquiruntur, ut notatur ex l. 9. ff. d. *Cur. fur. dat.* à Dn. W. Berl. *¶ Cio consummatissimo*, *Affert. jurid.* Dodec. 22. th. 9. & ob id si ille hæres executus fuerit mandatum, non habebit mandati actionem, l. 27. §. 3. ff. *b. r.* licet ad id quod ipsius interest actionem habeat ex facto seu antegesto defuncti, l. 15. & 26. *b. r.* & ea quæ jam a defuncto cæpta erant, dummodo quæ agenda supersunt cum prioribus connexa sint, perficere possit, *arg. d. l. 27. §. 3. b. r. l. 5. §. 5. l. 37. §. 1. admin. tut. l. 13. d. tut. & rat. distr. l. 3. §. pen. d. contr. tut. act. l. 11. arbitr. tut.* His convenit illud Cic. pro Rosc. quod *nemo mandat nisi amico & fideli*. *Morte quoque utriusque civili* hoc negotium solvi, monui sup. th. 19. quod intelligitur de maxima & media capitis diminutione, *arg. l. 17. ff. d. Proc.* qua homines non minus quam morte intereunt, l. 63. §. ult. ff. *pro Soc.* Illam enim passi, pro mortuis habentur, l. 1. §. pen. *d. bon. poss. contr. tab. l. 29. §. 5. d. lib. & posth. l. 4. §. 2. de bon. libert.*

X X I.

Denique a parte mandatarii tantum solvitur hic contractus *Renunciatione*, modo illa *re adhuc integra* fiat, nam mandati actio nascitur demum ex quo interesse cæpit, l. 8. §. 6. *b. r.* Mandatarius quidem susceptum semel negotium consummare tenetur, §. 11. *l. h. r. l. 22. §. ult. l. 27. §. 2. ff. eod.* tamen ut mandanti conceditur revocare, *re adhuc integra*, §. 9. *I. h. r.* ita & mandatario liberum esse debet renunciare ne contractus claudicat, dummodo fiat tempestive ut integra causa mandatori conservetur, negotium per se vel per alium expediendi *ad. ll.* intempestiva enim renunciatio mandatarium non liberat

22 EXERCITATIO JURIDICA

ab obligatione, non quidem ad mandatum præcise implendum, sed ut præstet actione mandati id quod mandantis interest, negotium impletum non esse, *d. l. 27. §. 2. h. t.* juxta naturam aliarum obligationum faciendi, *l. 13. §. 1. d. Re jud. §. ult. I. d. V. O.* nisi mandatarius justâ causâ quam judex examinat, impeditus fuerit, aut non aut intempestive renuntiandi, *l. 22. §. ult. & 3. seqq. ff. h. t. vid. l. 17. & seqq. ff. d. Proc.*

X X I I.

Visis Mandati finiendi modis propriis & remotis à communi lege dissolvendarum obligationum in 4. proxime præcedentibus tthh. propositis, quomodo sc. vel solius mandantis vel solius mandatarii voluntate, re adhuc integra, a contractu mandati jam perfecto recedere liceat, *§. 9. & 11. I. h. t. l. 12. §. pen. l. 15. ff. eod.* quod hic contractus cum Societate commune habet, *§. 4. I. d. Soc. l. 63. §. ult. l. 65. §. 7. ff. eod.* cum ab aliis contractibus perfectis ut Empt. vel Locat. unius partis contrahentium placito discedi nequeat, contra reg. communem in *l. 5. C. d. O. & A. neminem ab obligatione semel constituta, adversario non consentiente, recedere posse*: Rationem diversitatis hanc dari posse existimo, sc. quia Societas & Mandatum contractus gratuiti sunt, in quibus quamdiu nullius interesse cæpit, pænitentia locus est, *l. 8. §. 6. ff. h. t. junct. §. 9. & 11. I. eod.* At contra in aliis contractibus mox post utriusque consensum editum, alterutrius interest. Secundus Societatis & mandati finiendi modus proprius est, quod unius è sociis vel mandantis vel mandatarii morte, totus finiatur contractus, *§. 1. d. Soc. l. 4. §. 1. 52. §. 9. 63. §. ult. 65. §. 9. ff. eod. §. 10. I. h. t. l. 26. 27. §. 3. 57. 58. ff. eod.* contra communem quoque regulam quæ docet *nos contrahendo non tantum nobis ipsis sed & heredibus nostris prospicere & heredes in universum jus defuncti succedere*, *l. 9. d. Probat. l. 37. d. Acquir. hered. l. 62. d. R. 7.*

XXIII.

Reliquum est ostendere ex Th. 16. sup. Mandatum quoque extingui jure communi seu communibus illis & ad omnem obligationem pertinentibus modis, de quibus *tit. ult. l. l. 2.* quorum ultimum locum sibi vindicat contraria utriusque voluntas contrahentium seu mutuus eorum dissensus, quo etiam *re adhuc integra* a Mandato receditur, §. *fin. l. d. iii. l. 6. §. 7. l. 58. ff. d. Pact. l. 1. 2. C. Quand. licet ab em. disc. l. 5. §. 1. ff. d. Resc. vend. Omnes enim obligationes qua. consensu contrahuntur, contraria voluntate dissolvuntur, d. §. fin.* Atque naturali rationi conveniens est, *arg. l. 35. & 153. d. R. f. l. 80. ff. d. Solut.* Ultimo denique loco mandatum quoque finitur jure communi ratione rerum, cum finis negotio impositus est, quod colligendum ex forma contractus, veluti si quis ad certum aliquod tempus negotia alicujus administranda susceperat, lapso eo tempore, contractus dirimitur, *arg. l. 65. §. 6. ff. pro Soc.* vel si super re aliqua aut negotio singulari mandatum contractum sit, negotio isto peracto, finitur quoque contractus, *arg. §. 6. l. d. Soc. l. 65. §. 10. l. 63. §. ult. ff. eod.* Itaque huic meo negotio in me suscepto & qualiquali consummato finem impono.

Ad Doctissimum

D. CANDIDATUM,
MANDATI materiam
solide enodantem.

*Onesta mandavit tibi negotia
Astræa, gratis & dedisti tu
manum;*

*Hic commodum versatur ejus
& tuum.*

*Tu fortiter summâque diligentia
Hæc executus, facile mandanti potes,
Si cupiat, acti rationes reddere:
Ingrata, credas, nec erit tibi Themis,
Ast, sicut incipit, dabit salarium,
Titlos, honores, permanens semper nomen,
Ut sint laboris antea acti præmia.*

Hæc, forte fortuna Ultrajecti præfens, familiari
amico raptim scribere voluit & debuit

P. LAMAN, J. U. D.